

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku E. P.
przy uczestnictwie [...] o stwierdzenie nabycia spadku po J. P.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 listopada 2015 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania D. H.
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 20 maja 2015 r.,

1) uchyla zaskarżone postanowienie, w tym zakresie znosi postępowanie przed Sądem Okręgowym i przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego;

2) zwraca z urzędu uczestniczce D. H. ze Skarbu Państwa Sądu Okręgowego kwotę 30,- (trzydzieści) złotych uiszczoną tytułem opłaty od zażalenia.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił na podstawie art. 398² § 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c. skargę kasacyjną uczestniczki D. H. sporządzoną przez adwokata K. K. uznając, że likwidator kancelarii tego pełnomocnika adwokat G. K. nie uzupełnił w określonym terminie braku formalnego skargi poprzez złożenie prawidłowego pełnomocnictwa do jej złożenia tj. poprzez określenie w jakiej sprawie został ustanowiony pełnomocnikiem.

W zażaleniu na powyższe postanowienie uczestniczka, wnosząc o jego uchylenie i przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej, mimo że pełnomocnik uczestniczki w terminie złożył wyjaśnienie w wykonaniu wezwania do uzupełnienia braku formalnego skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżone postanowienie podlega uchyleniu ale z innej przyczyny, niż wskazana przez skarżącego. Zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną w przypadkach w nim wymienionych na posiedzeniu niejawnym w składzie trzyosobowym (art. 367 § 3 w zw. z 398²¹ k.p.c.). Zarówno postanowienie, jak i jego uzasadnienie podpisują wszyscy sędziowie (art. 324 § 3 i 330 § 1 w zw. z art. 361, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.). W komparycji zaskarżonego postanowienia został wymieniony trzyosobowy skład rozpoznający sprawę, lecz zarówno jego sentencja, jak i uzasadnienie zostało podpisane tylko przez przewodniczącego tego składu. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury wymagane przez art. 324 § 3 k.p.c. złożenie podpisów pod sentencją przez cały skład sądu, jest wymaganiem bezwzględnym, a brak w tym zakresie nie może być uzupełniony. Brak na sentencji wyroku podpisu sędziego orzekającego w składzie jednoosobowym sądu lub wszystkich podpisów sędziów orzekających w składzie kolegiальnym sądu uzasadnia zakwalifikowanie wyroku jako nieistniejącego (*sententia non existens*) i w takim wypadku środek zaskarżenia podlega odrzuceniu. Rozbieżne natomiast są poglądy, czy w razie podpisania wyroku wydanego w składzie kolegiальnym tylko przez niektórych członków tego składu, powinien być on kwalifikowany jako *sententia non existens*, czy jako wyrok istniejący ale obciążony poważną wadą procesową uzasadniającą jego uchylenie przez sąd wyższej instancji. Przychylić się trzeba do poglądu, zgodnie z którym taki wyrok jest

wyrokiem istniejącym, ale brak podpisów niektórych sędziów orzekających w składzie kolegiальnym odejmuje takiemu wyrokowi moc jurysdykcyjną w tym zakresie i jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 września 2000 r., III CZP 29/00 (OSNC z 2001 r., nr 2, poz. 25, Prok. i Pr. - wkł. z 2001 r., nr 2, poz. 28, Biul. SN z 2009 r., nr 9, poz. 5, M. Prawn. z 2001 r., nr 1, poz. 6 i z 2001 r., nr 3, poz. 161, Wokanda z 2000 r., nr 11, poz. 9), rozstrzygnięcie odrywa się od sędziego, nawet jeżeli jego osoba została jednoznacznie określona w komparcji. Moc jurysdykcyjna wyroku zostaje zachowana w zakresie objętym istniejącym podpisem na sentencji, ale oznacza to wydanie wyroku w warunkach nieważności postępowania określonej w art. 379 pkt 4 k.p.c., a więc sprzeczności składu sądu z przepisami prawa. Wyrok podlega zatem zaskarżeniu i musi być usunięty z obrotu prawnego przez sąd wyższej instancji poprzez jego uchylenie i zniesienie postępowania w części dotkniętej nieważnością. Zasady te mają, poprzez odesłanie zawarte w art. 361 k.p.c., zastosowanie w razie stwierdzenia braku podpisów części składu orzekającego na postanowieniu sądu drugiej instancji rozstrzygającym w przedmiocie nie wymienionym w art. 367 § 4 k.p.c., a więc wtedy, gdy orzeka w składzie trzyosobowym zgodnie z art. 367 § 3 k.p.c. Naruszenie art. 324 § 3 i 330 § 1 w zw. z art. 361, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. uzasadnia zatem uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Wskazana wadliwość zaskarżonego postanowienia uchyła kontrolę Sądu Najwyższego w zakresie zarzutu podniesionego w zażaleniu, a jedynie na marginesie trzeba wskazać, że jedynie precyzyjnie sformułowane wezwanie do uzupełniania braku formalnego środka zaskarżenia może stanowić podstawę oceny, czy strona je prawidłowo wykonała.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Podstawę orzeczenia o zwrocie opłaty od zażalenia stanowi art. 79 ust. 1 pkt 1 e ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.).